

Práca s textom – Barok – epika

Daniel Krman: Cestovný denník

... Stretli sme sa s pekne oblečeným ľudom, ľubozvučnou poľštinou, bohatými kupcami, nádhernou radnicou, prekrásnymi budovami v meste i rozsiahlych predmestiach. Dozvedeli sme sa, že je tu aj dosť vrahov, ktorých nemôžu udržať na uzde nijaké kráľovské nariadenia, ani vojenské hliadky, ba ani tresty. Keď bolo zakázané nosiť meče, namiesto nich nosievali ostré nože schované v čižmách. Keď aj tieto boli zakázané nosiť, vymysleli si takúto zbraň: na rukoväti priviazali retiazku, zakončenú železnou guľou na rozbíjanie hláv. Ak po večernom súmraku kráčal osamelý chodec, hoci mal aj horiacu fakľu, zaplatil za svoju odvahu útokom na svoj život a osobný majetok.

Otázky:

1) Aké kráľovské nariadenia boli potrebné pre zachovanie poriadku? Koho ochraňovali?

.....
.....
.....

2) Kde a v akom období boli potrebné tieto kráľovské nariadenia?

.....
.....

3) Aké zbrane si vrahovia zaobstarali?

.....

Matej Bel: Historické a zemepisné vedomosti o súvekom Uhorsku, Malohontská stolica

Slováci, tak ako väčšina Maďarov, odlišujú sa veľmi jazykom a zvykmi. Tisovčania, Klenovčania, Píľania, Hačavčania, Hnúšťania, Kokavčania a Likierčania rozprávajú skoro tým nárečím, len obyčajne hovoria š miesto č a miesto i vyslovujú široké o, napríklad: namiesto „čuože“ hovoria „šuože“... Naproti tomu Hrachovčania, obyvatelia Rimavskej Bane, Kocihania, Čerenčania a ostatní si zase osvojili iný spôsob hovoru podľa slova „trpov“, ktoré ťažko vyslovujú, prezývajú ich trpáci.

Otázky:

1) Z ktorej časti Slovenska sú podľa vás nárečia?

2) Čo podľa vás znamená slovo trpáci?

Poznáte aspoň zopár nárečových výrazov z vášho okolia?

Ján Baltazár Magin: Ostré námietky... alebo Obrana

V určitom okruhu a zväzku spoločenského zriadenia každý je vlastne poddaným svojho vyššieho postaveného, takže v pomere ku cisárovi či kráľovi za poddaných alebo vazalov možno pokladať i šľachticov (ak nie je z nich dakto chudobnejší od žobráka a vo svojej biede nemá nijaké služobníctva) i kniežatá i veľmožov, barónov, hoci súčasne sú pánmi zas vo vzťahu k tým, ktorým oni rozkazujú. V najnižšom spôsobe poddanosti žijú otroci, miernejší je osud obrábatel'ov zeme, roľníkov, osadníkov... Pripúšťam preto i ja, že všetci panónski Slovania poddaní sú so zreteľom na svojich pánov, na majetku, ktorých bývajú a ho obrábajú. No to je tak spoločné všetkým v Uhorsku bývajúcim náciám, že Nemci, Maďari, Slováci, Rusíni, Srbi a ktoríkoľvek iní príslušníci majú u nás rovnaké postavenie.

Otázky:

1) Čo je hlavnou námietkou či obranou v úryvku?

.....
.....